

ארבעת המינים

שאינן לך דבר המעכב את הגאולה יותר מן הפירוד והמחלוקת, שבשביל אלו נחרבה עירנו. ואמרו במדרש (ב"ר, צח): ציוה אותן על המחלוקת, אמר להון: תהיו כולכם אסיפה אחת ובאגודה אחת. והתקינו עצמכם לגאולה. ולכן אומרים בברכת החודש: ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ, ומתי יקרה הדבר, כאשר חברים כל ישראל. זה שאמרו במדרש: בזכות ולקחתם ביום הראשון, תזכו למשיח שנקרא ראשון. כי מצוה זו היא סמל האחדות הגמורה בישראל, שיהיו כולם באגודה אחת, שזה הוא האמצעי המיוחד שעל ידו תגמר הישועה.

ספר "אוצרות התורה סוכות, שמחה תורה"

טעם עצו ופריו שווה, לקח מוסרי לחיי האדם
תנו רבנן: פרי עץ הדר, עץ שטעם עצו ופריו שווה, הוי אומר זה אתרוג וכו'. רבי אבהו אמר: אל תקרי הדר אלא דבר שדר באילנו משנה לשנה. (סוכה לה). אפשר לבאר בדרך מוסר: אדם העובד את ה' על מנת לקבל פרס, כדי להשיג אושר ועושר וכבוד מדומה בעולם הזה, ולא משום שיראת ה' בלבו, אם כן לבו אינו חלק ממעשיו, כי ממעשיו נראה שהוא עובד ה' אך בפנימיות לבו אינו עובד ה', אלא את עצמו. ולעומת זאת מי שגם בפנימיות לבו מתכוון לעשות דברים לשם שמים, אזי פנימיות לבו ומעשיו החיצוניים אחד הם, סביב ציר אחד הם סובבים. והנה שחר המצוות מתואר בשם 'פרי', על דרך מה שנאמר (ישעיהו ג. י'): "אמרו צדיק כי טוב פרי מעלליהם יאכלו", ועל כן ציותה עלינו תורתנו הקדושה שכל אחד ואחד יקח פרי עץ אשר טעם עצו ופריו שווה, לרמז לנו שרק כאשר גם בפנימיות גופו מתכוון האדם לשם עבודת ה', כפי שנראה גם בחיצוניות מעשי ידיו, וגם שיהיה "הדר באילנו משנה לשנה", כלומר: שלא רק בשעת קיום מצות אתרוג, אלא משנה לשנה, בכל ימי חייו, כאשר יעשה איזו מצוה, יכוון בה את הכוונה הרצויה, לשם קיום רצון ה', ואז ישאו לו מעשי ידי פרי הילולים ויהיה שכרו שלם למען ה'.

ספר "כמוצא שלל רב, סוכות"

ארבעת המינים מרמזים גם לאיברי האדם
אמרו חז"ל, שארבעת המינים מרמזים גם לאיברי האדם, כתב הבעל "ספר המנהיג": ראיתי באגדה: ולמה באתרוג? שהוא דומה ללב, לכפר על הרהור הלב, ולמה בהדס? שהוא דומה לעיניים, לכפר על סיקור עיניים, הדא הוא דכתיב 'ולא תתורו', ולמה בערבה? הדומה לשפתיים לכפר על ביטוי שפתיים, ולמה בלולב? אלה

טעם ללקיחת ד' המינים, שכר העוה"ז ועוה"ב
בספר "שפתי כהן" כתב וז"ל: רבינו בחיי ז"ל כתב טעם נאות לג' מינים, כי האתרוג והלולב הם רמז לשכר העולם הזה והעולם הבא, וההדס והערבה, הם רמז לדרכי התשובה, והם הצער וההכנעה. פרי עץ הדר ירמוז לשכר העולם הזה, לפי שיש מצוות שאדם אוכל עליהם פירות משנה לשנה, כשם שאתרוג דר באילן משנה לשנה. כפות תמרים ירמוז לשכר העולם הבא, כשם שהלולב גדול כך שכר עולם הבא גדול, וכשם שהלולב העלים זו למעלה מזו כך מדריגות של עולם הבא זו למעלה מזו, וכשם שהלולב אין פריו אלא לסוף שבעים שנה כך שכר עולם הבא אינו אלא לסוף ימיו של אדם שכתוב בו (תהלים צ) "ימי שנותינו בהם שבעים שנה". הדס יש בו מרירות וריח טוב, ירמוז על הצער שהוא מדרכי התשובה והוא שיצער אדם עצמו ויסגף גופו בתעניות ובמלקיות ובגדרים רבים כפי מה שחטא ויצטער כפי מה שנהנה. ועם זה יעלה ריחו לשמים. ערבה רמז להכנעה ושפלות, ולכן אינו גדילה על ההרים אלא על המים נחל במקום נמוך ושפל, כדי שיכניע לבו וישפיל עצמו ויתכפר לו.

ספר "אוצרות התורה סוכות, שמחה תורה"

אחדות ישראל תביא את הגאולה
ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג. מ)
אמר רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא: בזכות "ולקחתם לכם ביום הראשון", אני נגלה לכם בראשון, ופורע לכם מן הראשון, ובונה לכם את הראשון, ומביא לכם את הראשון. אני נגלה לכם ראשון, זה הקב"ה דכתיב: "אני ראשון". ופורע לכן מן הראשון, זה עשו הרשע, דכתיב "ויצא הראשון אדמוני", ובונה לכם את הראשון, זה בית המקדש, דכתיב: "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדושתו". ומביא לכם את הראשון, זה מלך המשיח דכתיב ביה "ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן" (ילקוט שימוני רמז תרנא). שאל הגאון רבי דוד משאוויץ: מדוע יפה כל כך כוחה של מצוה זו, עד שבזכותה נזכה לגאולה. אלא ידוע מה שאמרו חז"ל (ויק"ר פ"ל) שארבעת המינים שבלולב כנגד ד' כתות שבישראל, אמר הקב"ה: יאגדו אלו אם אלו, כדי שהיו כל ישראל באגודה אחת ובאחדות גמורה, ואימתי הקב"ה מתעלה? כשכל ישראל עושין אגודה אחת. וכן אמרו (כריתות ו): כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית. אביי אמר מהכא: ואגודתו על ארץ יסדה, ופירש רש"י: כשהן אגודים כולם ביחד, אז על ארץ יסדה. והנה ידוע ומפורסם בתלמוד ומדרשים,

מה לולב אין לו אלא לב אחד, אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים.

ספר "כמוצא שלל רב, סוכות"

שינוי החזר לקדמותו, אינו שינוי

הדרן עלך הישן, לולב הגזול והיבש פסול.... (סוכה כט): במילים הללו של הגמרא אומר ה"ילקוט הגרשוני" מונח רמז גדול לענין עבודת ה', וחזרה בתשובה על החטאים והעוונות. על ההלכה האמורה במשנה, שלולב הגזול פסול כיון שצריך שהלולב יהיה שלכם, מקשים התוספות: מדוע אין הלולב נחשב של הגזול? והרי כעת כשהוא אגד את הלולב עם שלושת המינים האחרים, יש כאן שינוי ממה שהיה בשעת הגזלה, והדין הוא ששינוי קונה.

מתרץ על זה ה"חתם סופר": השינוי הזה אינו קונה מפני שהוא שינוי החזר לברייתו, אפשר לפרק את האגודה, והלולב ישוב למה שהיה קודם לכן, וכיון שזהו שינוי החזר לברייתו, אין היא נחשב שינוי, ואינו קונה. והנה הגמרא (ר"ה טז): אומרת: ואמר רבי יצחק, ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן: צדקה, שינוי השם, ושינוי מעשה, ומפרש רש"י: שינוי מעשה, שב מרעתו. יוצא אפוא מדברי הגמרא, ששינוי גזר הדין יכול לבוא רק על ידי שישנה את מעשיו וישוב מרעתו, אבל אומר ה"ילקוט הגרשוני", כל זה רק אם השינוי הוא שינוי קבוע, ויצוי, שינוי שאינו חוזר לברייתו, אבל אם הוא משנה, אבל אם הוא משנה את מעשיו בעשרה ימי תשובה, ולאחר מגן חוזר לסורו, אין לזה דין של שינוי, וממילא גם גזר דינו אינו נקרע.

זהו הרמז בדברי הגמרא: **"הדרן עלך הישן, לולב הגזול פסול"**, אתה הישן לך כל השנה ואינך נותן לב למעשיך, ומתעורר רק לקול השופר בראש השנה, דע לך ש"לולב הגזול פסול", ואף על פי שיש בו שינוי, זאת למה? כי השינוי הוא רק שינוי וחזר לברייתו, וגם אתה, אם תמשיך לישון, וההתעוררות שלך לא תהיה תמידית, אין השינוי שעשית נחשב לכלום, וגזר דינך לא יקרע

ספר "ומתוך האור סוכות"

המקיים מצות לולב, כאילו קיים כל התורה כולה

מובא ברוקח על מצות לולב: התורה מתחילה באות ב' "בראשית ברא", ומסתיימת באות ל': "לעני כל ישראל", ספרי הנ"ך מתחילם באות ו': "ויהי אחרי מות משה" ומסתיימת באות ל' "ויעל" (סוף דברי הימים ב). אותיות הפתיחה והסיום של ספרי תהורה וספרי הנ"ך מצטרפות, אפוא, לאותיות "לולב". הרי לך רמז שכל המקיים מצות לולב כהלכתו, כאילו קיים את כל הכתוב בתורה ובשאר כתבי הקודש.

ספר "ומתוך האור סוכות"

הלכה: עוקץ שנפל או חסר ממנו קצת או יש עליו חזזית ושינוי מראה.

כתב השו"ע (סי' תרמח ס"ה): ניטל העץ שהוא תלוי בו באילן מעיקרו האתרוג ונשאר מקומו גומא פסול. כתב הפסקי תשובות (אות ז): וכן אם חלק מהגומא מכוסה בעץ העוקץ אך חלק מגולה פסול האתרוג עד שיהיה כל הגומא מכוסה בעוקץ, אבל בעוקץ עצמו אם נקלף או נחתך וחסר ממנו אין בזה פסול כלל כל שהגומא מכוסה, וכן שאר פסולים של חזזית ושינוי מראה, נקודות לבנות או שחורות וכיו"ב אין פוסלים בעוקץ. **ספר "פסקי תשובות" חלק ו'**

פתגם: כדאי שלא תתוכהו עם טיפש, כי לא יבדיל בנפשו.

ספר "שמחה"

חקירה: ארבעת המינים

חיוב אחד ליטול את ארבעתם, או ארבעת חיובים נפרדים רק שמעכבים זה את זה (מפענח צפונות ד-ז: מחלוקת רבי יהודה חכמים)

ספר "קובץ דרישות וחקירות"

סיפור: אם אין דעה

חזן הקהל בברלין שאל את רבי צבי הירש לוי: כידוע נהוג בבתי הכנסת שבליל שבת מקדש החזן על היין, ואילו במוצאי שבת אין החזן מבדיל על הכוס מה טעם? וכי אין החזן יכול גם להבדיל? השיב הרב צבי בחיוך: הלא אמרו חז"ל בירושלמי מסכת ברכות, אם אין דעה, הבדלה מנין.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף צב)

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריא. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה

